

Metody sběru dat

Jakou si vybereme metodu?

- **Koho budeme zkoumat?**
- **Čí pohled budeme zkoumat?**
- **Jak to provedeme?**
- **Dovolí nám to?**

Zkoumaný vzorek

- Nehledáme reprezentativní populaci
- Záměrný výběr
- S ohledem na náš problém
- Graduální konstrukce vzorku
- Teoretická nasycenost
- Sněhová koule
- Kompletní sběr

Vzorek

- Extrémní případ
- Typický případ
- Maximální variace
- Vhodný případ

Zajištění vstupu do terénu

- Role experta
- Role laika
- Role špióna
- Role přítele

Designy kvalitativního výzkumu

Design kvalitativního výzkumu

- Design výzkumu znamená rámcové uspořádání nebo plán výzkumu
- Design určuje základní podmínky, za kterých se bude výzkum realizovat
- Design tedy není totožný ani s metodami sběru dat ani s analýzou dat

Design kvalitativního výzkumu

- Etnografie
- Zakotvená teorie
- Případová studie
- Biografický design
- Akční výzkum

Etnografie

- Cílem je hustý popis jevu/ů
- Terénní výzkum, terénní deník
- Důraz na pozorování, sledování, prozkoumávání
- Výzkum ve vězení, ve škole, v klubu, v restauraci, podrobně popsat, co se tam děje
- Terén je střežen vrátnými (*gatekeepers*)
- Pochopení slov, jazyka

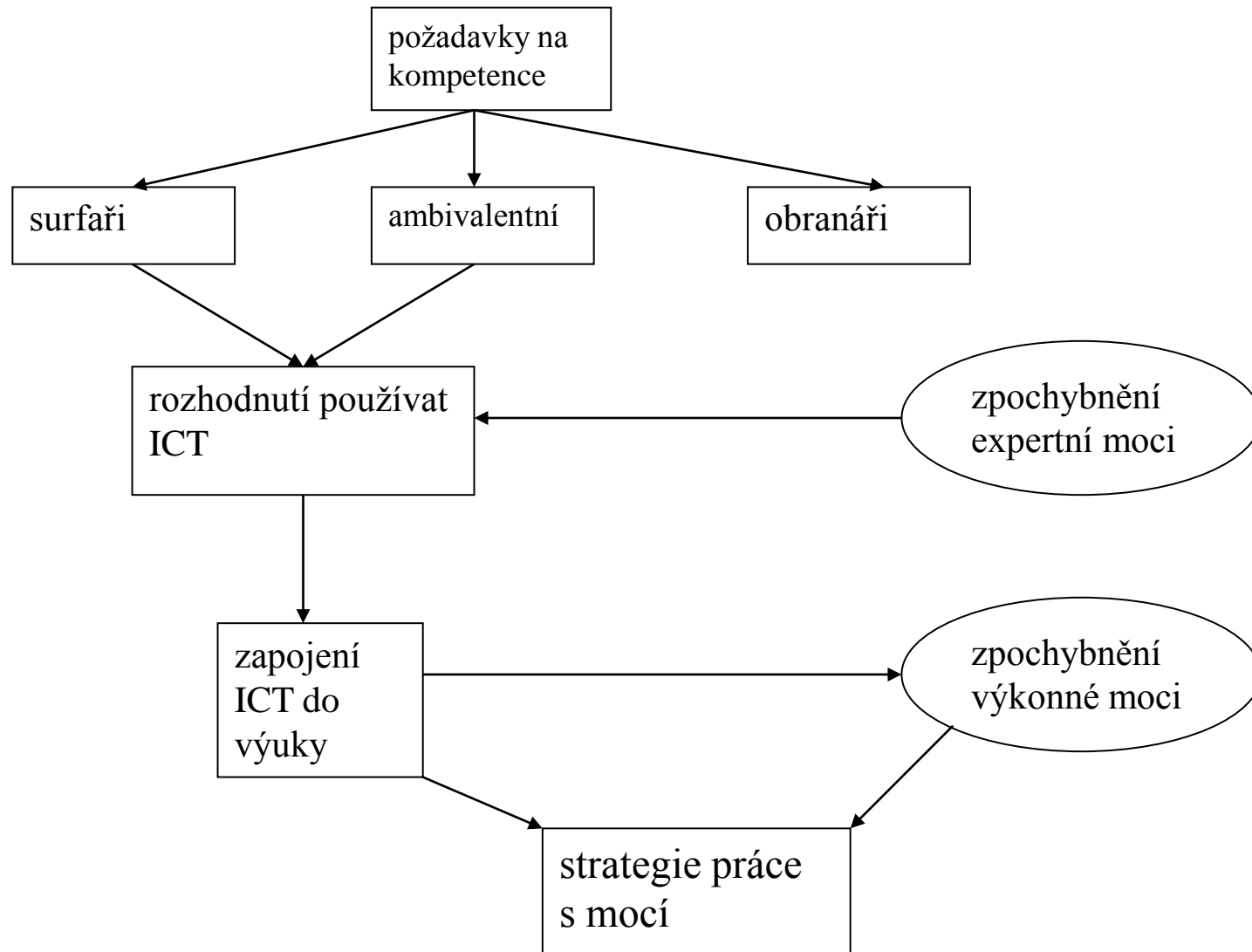
Etnografie

- Roy: Banana Time (1959)
- Výzkum skrytého kurikula školy
- McLaren: škola reprodukuje nerovnosti (1983)
- Kaščák: Rituály mateřské školy
„Děti, kdo má dlouhé rukávy, ten si je vyhrne, kdo potřebuje jít na záchod a umyjeme si ruce.“

GT: principy

- Základním cílem výzkumu není popsat singulární jevy, ale generovat novou teorii (co se vynoří)
- Má ambici směřovat k vyšším rovinám abstrakce
- Studujeme sociální procesy formující lidskou interakci
- Odpoutání se od teorie
- Sada systematických procedur, jež jsou používány jako nástroj k analytické práci s daty
- Princip konstantní komparace: datové úryvky jsou porovnávány mezi sebou, dále jsou porovnávány s koncepty, jež jsou jim nadřazené, a rovněž tyto nadřazené koncepty jsou neustále porovnávány jeden s druhým

GT: ICT a moc ve škole

Případová studie

- detailní popis jednoho nebo několika případů
- objekt výzkumu, případ, by měl být analyzován ve své komplexnosti
- přirozené prostředí
- získání velkého množství údajů z řady rozmanitých zdrojů, mnoho metod, mnoho úhlů pohledu
- výběr případu není nikdy náhodný, je záměrný
- zachycují unikátní vlastnosti určitého jevu
- výsledky jsou obtížně zobecnitelné
- analýza může použít interpretační postupy GT

Případová studie

Sedláček Řízení a vedení školy

- předpokládat běžné a pro školy charakteristické situace a problémy týkající se řízení
- typický případ
- zdroje: ČŠI, image školy, rozhovory s ředitelem učiteli, žáky, školníkem, dotazníky učitelům, pozorování hodin, porad, jednání na radnici, stínování ředitele, rozhovory s učiteli mimo pracovní dobu a prostor

Strategie ředitele

- bezproblémový chod školy
- omezování rizik: zákaz školních výletů

Biografický design

- zachycení vývoje určitého jevu z pohledu aktéra
- hledání životního příběhu určitých jedinců
- rekonstrukce určitých událostí
- vzpomínky, příběhy, historie
- soupeření dvou vypravěčů
- kritické incidenty, období

Biografický design

- opakovaný sběr dat – bílá místa
- velmi důvěrný vztah životní historie učitelek v důchodu
- autobiografických záznamů učitelů
- předčasný odchod studentů ze vzdělávání
- profesní kariéra učitele
- životní příběh učitelů s lesbickou orientací
- životní historii nemají jenom učitelé a žáci, ale také školy

Akční výzkum

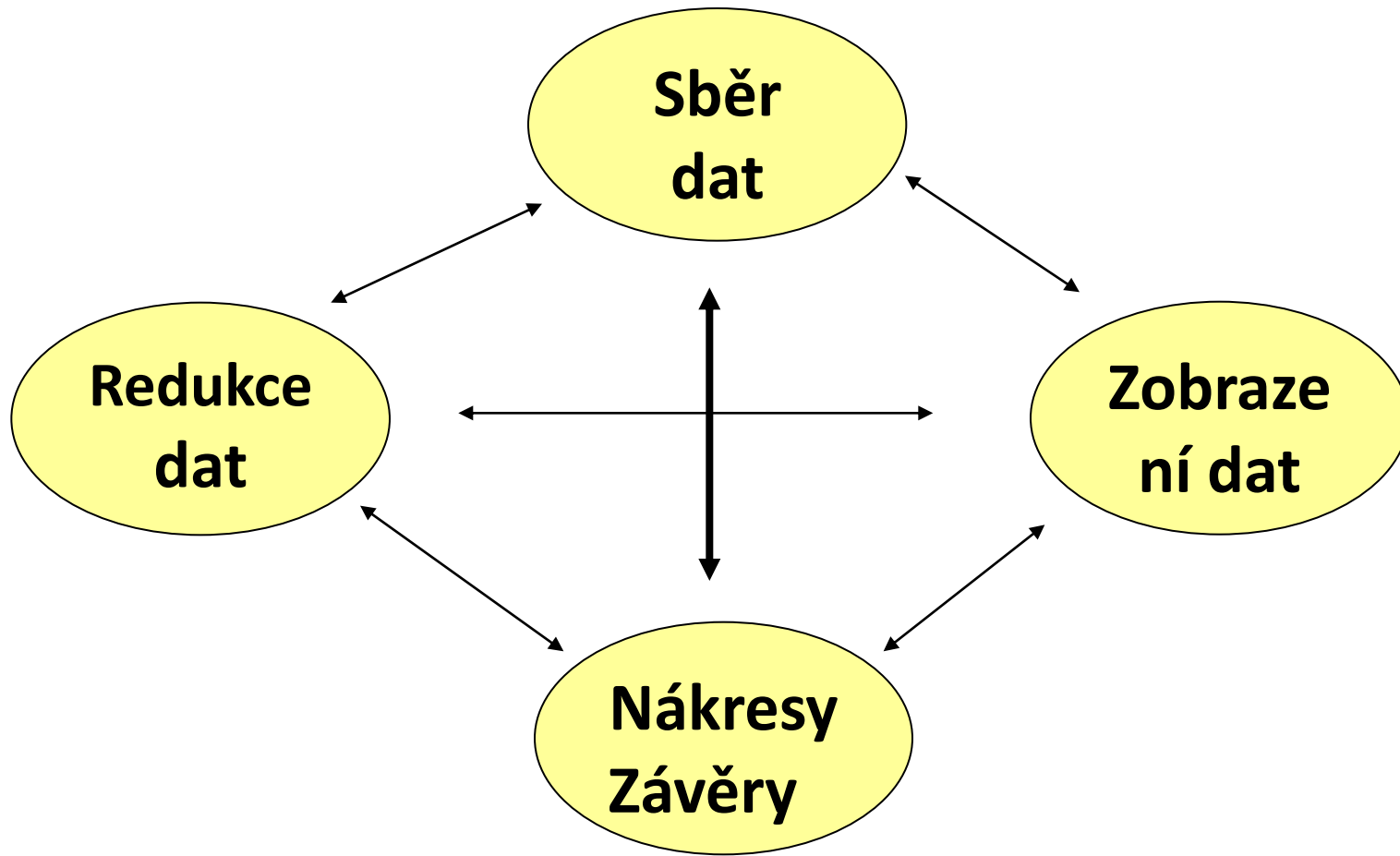
Akční výzkum je sebe-reflexivní, sebekritické a kritické zkoumání vedené profesionály ke zlepšení logiky určitého jednání, pochopení tohoto jednání a širšího kontextu.

Akční výzkum

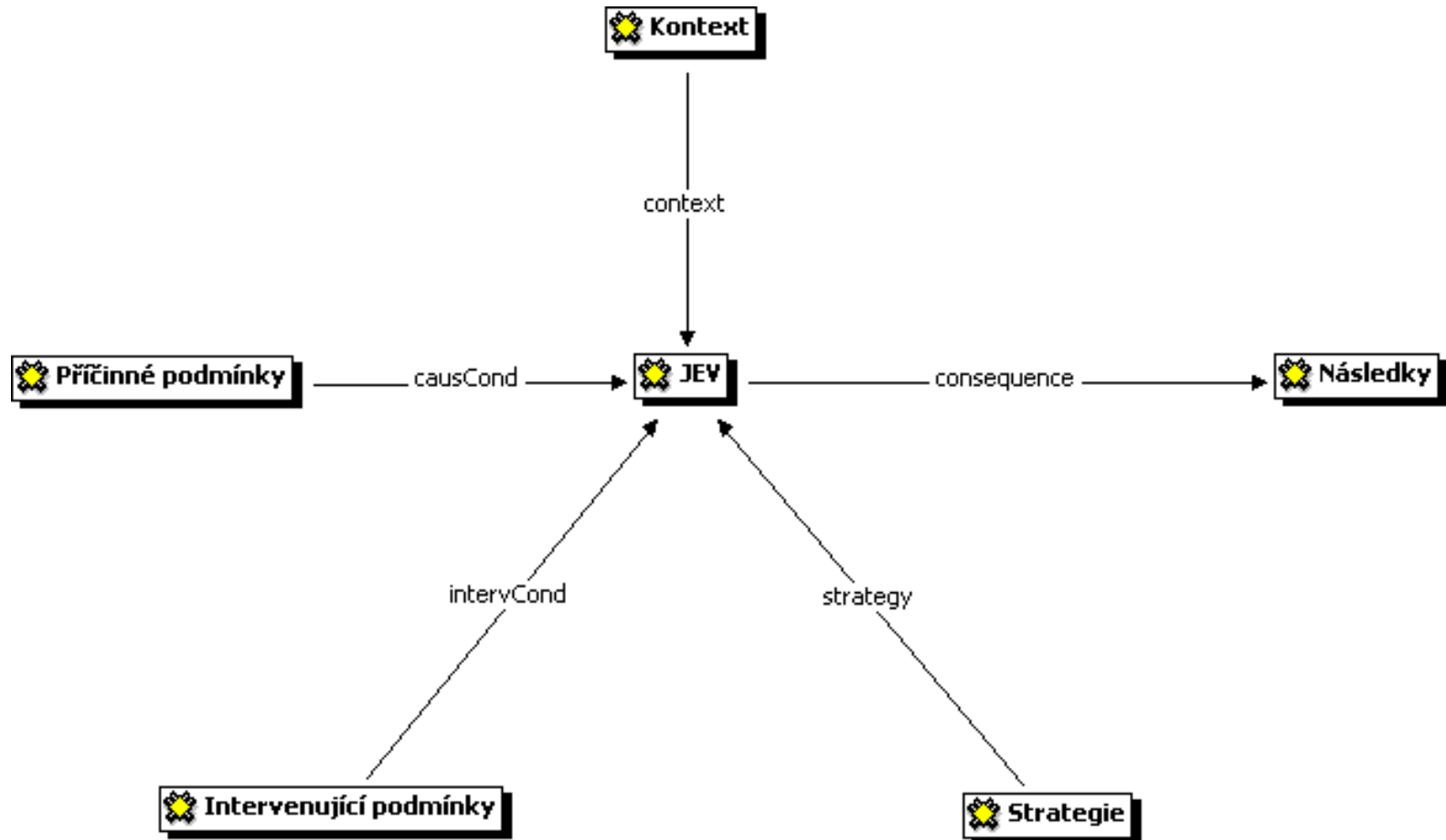
- Výzkumník je plnou součástí zkoumaného jevu
- Perspektiva více lidí
- Analýza jevu
- Zaměřené na změnu jevu
- Hodnocení efektivity změny
- Spojení praxe a teorie – zlepšení obou

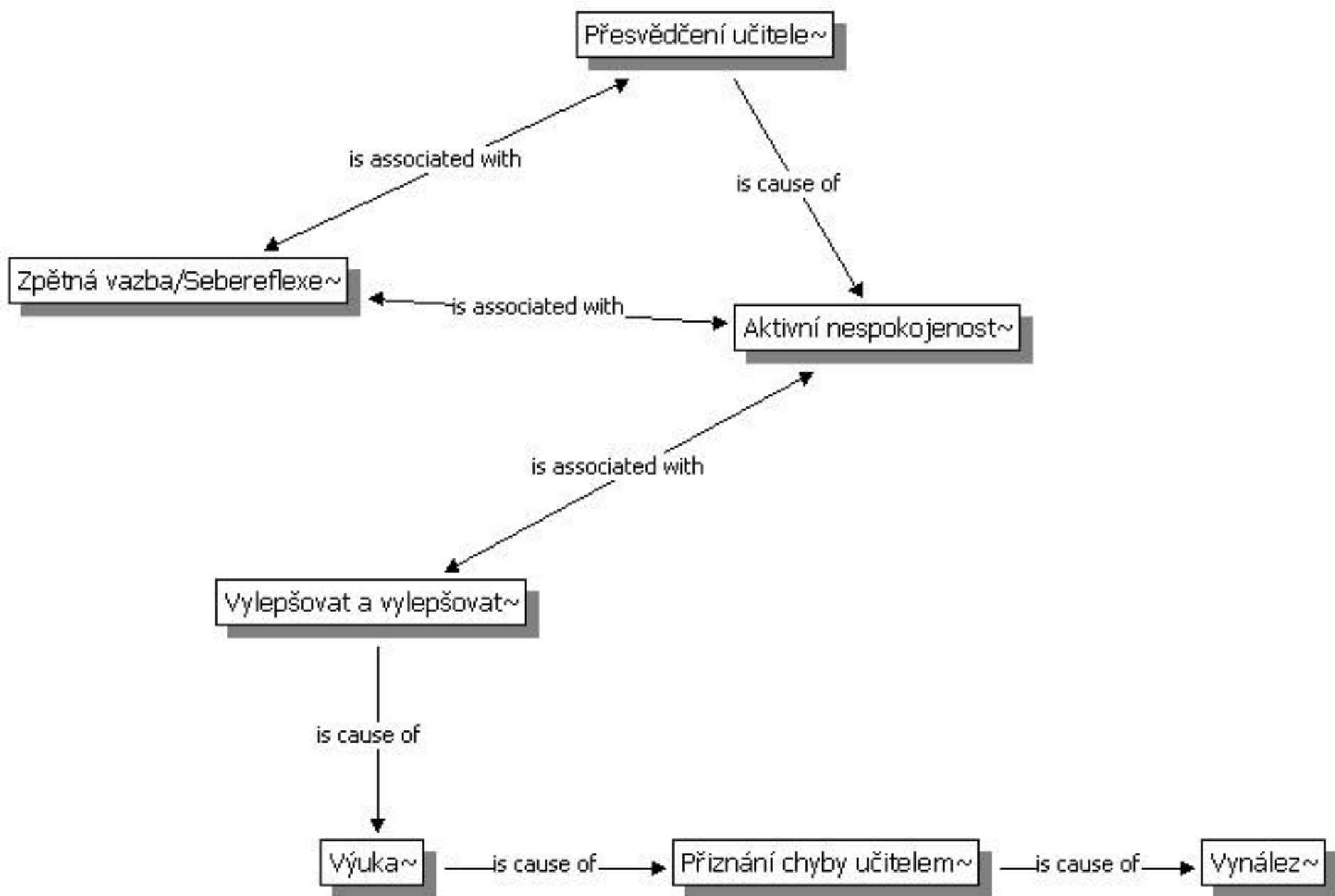
Analýza dat

Části analýzy dat

Paradigmatický model

Příliš mnoho faktorů

Karla zvažuje kromě svých **zájmů** též **náplň povolání**, **úspěšnost absolventů gymnázia**, ale především **náročnost** přijímacích zkoušek a **pravděpodobnost** přijetí na školu. Po dnech otevřených dveří Karla zvažuje další fakt, kterým je **subjektivní dojem** ze školy: *„Křenová je hezčí, modernější, ale zároveň působí chladně. Na Elgartce jsem se cítila líp. (...) Důležitější je pro mě spíš škola útulná. Budu tam chodit čtyři roky, tak bych tam měla chodit rána, ne?“*

Pozor na brzké teorie

Kultura, nebo systém vzdělávání?

Je zřejmé, že do hry vstupují dvě hlavní charakteristiky podniku – organizační kultura a klima a systém podnikového vzdělávání. Poměrně jasně se také rozdělil jejich vliv na informální učení a neformální vzdělávání, přestože některé vlivy působí na obě formy učení, př. změny v podniku. Organizační kultura a klima, jak je uvedeno výše, se odráží především v informálním učení. Naopak neformální vzdělávání je silně ovlivňováno vzdělávacím systémem podniku. Dále se zaměřím na analýzu a interpretaci následujících témat, která se ukázala jako stěžejní: *sdílení zkušeností, organizace práce, neformální vztahy, být odborník* spadající pod organizační kulturu a klima a *povinná školení, financování vzdělávání, úroveň kurzů a lektorů a podpora od zaměstnavatele* patřící pod systém vzdělávání.

Hluboká data

Co se týče informálního učení, pozitivně působí neformální vztahy, kdy nadřízený může bez obav ze ztráty autority požádat svého podřízeného o radu či pomoc. Sám Luděk přiznává, že jsou pro něj dobré vztahy na pracovišti velmi důležité a také se svými kolegy má vztah spíše kolegiální: *„jinak já jakoby kolegů nebo podřízenejch, i když podřízení... tady na to moc nehráme, mám vlastně šest [...] Já bych nemohl dělat někde, kde... nebo takhle, pro mě je důležitější být v dobrém kolektivu, než abych měl víc peněz nebo lepší práci [...] to ostatní nevím, jak se cítí, ale já se cítím dobře.“*

Přinášíme informace?

Hlavní výzkumná otázka: Jaké důvody vedou studenty k tomu, že nastupují na určitý typ VŠ?

Analytický příběh:

Při rozhodování o studiu na vysoké škole a výběru konkrétního oboru hraje roli několik podstatných faktorů. Jedná se v první řadě o budoucí uplatnění a získané informace o studiu. Nelze však opominout i jiné rozmanité okolnosti a důvody ovlivňující výběr vysoké školy a oboru (dojezdnost, zájem atd.).

Často se na školu přichází s určitými představami a očekáváními, které pak bývají konfrontovány s realitou.

Analýza dat

systematické nenumernické organizování dat s cílem odhalit témata, pravidelnosti, kvality a vztahy. Termín nenumernický se zde vztahuje jednak na data, jednak na práci s nimi (Hendl, 2005)

Realistický přístup

Narativní přístup

Rozbít a slepit

Organizace dat

Systematické uspořádání

Dvě techniky

- redukce datového korpusu
- rozkrytí významů

Cirkularita výzkumu

Otevřené kódování

Otevřené kódování je technika, která byla vyvinuta v rámci analytického aparátu zakotvené teorie, avšak díky své jednoduchosti a zároveň účinnosti je používána a použitelná ve velmi široké škále kvalitativních projektů.

Kódování obecně představuje operace, pomocí nichž jsou údaje rozebrány, konceptualizovány a složeny novým způsobem. Při otevřeném kódování je text jako sekvence rozbit na jednotky, těmto jednotkám jsou přidělena jména a s takto nově pojmenovanými (označenými) fragmenty textu potom výzkumník dále pracuje.

Návodné otázky pro kódování podle Flicka (2006)

Co?	Co je tématem promluvy? O jakém fenoménu se vyovídá?
Kdo?	O koho jde? V jakých rolích vystupují?
Jak?	Které vlastnosti jevu jsou zmiňované nebo naopak zamlčované?
Kdy? Jak dlouho?	Jaký je čas a trvání?
Kde?	V jakém prostoru je dění lokalizováno?
Jak moc?	Jak silně? Jaká je intenzita jevů?
Proč?	Jaké jsou příčiny?
Kvůli čemu?	S jakým záměrem aktéři jednají?
Pomocí čeho?	Jaké jsou strategie k dosažení cíle?

In vivo kódy

„Máme napsanej nějakej ŠVP. My ho jedeme v prvních, šestejch třídách, ostatní jakoby dobíhají. Ale když začínám chemii v osmičce, tak ignoruji současný osnovy a myslím, že bych si to před inspekcí obhájl, a už jedu podle toho, co máme napsaný, a narážím na to, když jsem to psal, tak člověk byl v nějakým rozpoložení, nějak jsme to tvořili s partou lidí dohromady, mysleli jsme si, že to bude fungovat. V praxi se zjišťuje, že je to ze 30%-40% špatně, je to třeba předělat, přepracovávat. Takže souběžně s tím měním ty kritéria, je s tím hrozně moc práce. Je to takovej pokus omyl.“ (učitel Petr)

Kód Pokus, omyl

Chyby při kódování 1

T: Co si myslíte obecně o vzájemné spolupráci muzeí se školami? Je potřebná a v jaké podobě? Na jakém místě pomyslného žebříčku (z hlediska důležitosti) jednotlivých muzejních činností ji vidíte Vy?

J. A. Komenský   názornost   vnímavost   žák

R: Už Komenský věděl, že názornými ukázkami je podporována vnímavost žáků i

zpestření   škola   stereotyp   hodnocení muzea
studentů. Každé zpestření školního stereotypu je tedy skutečně žádoucí.

muzeum   prostředky muzea
Domnívám se, že muzea...a nejen ty...jsou velice vhodnými prostředky pro lepší

názornost   zájem   žák

názornost a dozajista mohou zvýšit i zájem žáků, studentů, o danou problematiku

Chyby při kódování 2

T: Tak začněme první otázkou... Odpovídejte prosím podle toho co Vás napadne, nejsou v tom žádné chytáky ani nezkoumám vaše vědomosti (úsměv)... Proč jste si vybral tento obor, toto studium?

R: Taková těžká otázka pro mě... Protože já jsem chtěl původně po maturitě dělat programátora, takže jsem vyrazil na Vyšší odbornou školu do Jihlavy, počítačové systémy, ale tam jsem měl docela hodně problémy s elektrotechnikou, protože tam byli hodně kluci ze středních škol, kde měli elektrotechniku, takže já jsem tam šel kvůli programování, ale díky tý elektrotechnice, která mě vůbec nebavil a matika, ja jsem na to... nevěděl jsem proč tam studovat, tak jsem se na to vykašlal po dvou letech a že to doženu praxí, protože chci pracovat v Evropský unii nebo na pár let a vydělat si jenom peníze... Jenomže práci jsem nesehnal... A moje máma učí na druhým stupni, takže mi nadhodila, jestli bych třeba nechtěl dělat učitele na prvním stupni, protože mám tak nějak kladný vztah k dětem... **VÝBĚR OBORU STUDIA**

Chyby při kódování 3

T: To už jsi předtím věděl, že to bude nějakým způsobem tak náročný, že se budeš muset nějak překonávat?

Informace o kurzu

R: Ano, ano ... poslal mě tam můj skautský vedoucí.

Chyby při kódování 4

kvalifikovanost učitelů

R: No, co se týče specifík, tak asi to, že učitelé..... Nikdo z učitelů angličtiny nemá aprobaci nebo i fakt, že většině z nich je věk učitelů

věk učitelů

profesní činnosti učitelů

profesní činnosti učitelů přes čtyřicet a neumí pracovat s počítačovou technikou, ani zapnout počítač. Co dál? Myslím, že

vnímání kultury školy

jestliže mluvíme o vyučování angličtiny, tak to je velmi tradiční

vnímaný profesní přínos klinické praxe

škola, takže je tu velmi těžké přiučit se něco nového, což se ovšem týká vyučování angličtiny a ne dalších technik nebo kázně a jak tu tady řeší nebo nějakých jiných věcí